

**Nicolae Filimon.
Primele semne ale realismului (II)**

Abstract

Acest articol reprezintă a doua parte a analizei Academicianului Eugen Simion referitoare la primele semne ale realismului în literatura noastră, așa cum apar în opera scriitorului Nicolae Filimon. Această parte discută cadrul epic al romanului pe care criticul literar Eugen Lovinescu l-a considerat a fi o „mare creație epică”. Academicianul Eugen Simion este de părere că tipologia personajelor din romanul menționat (Ciocoi vechi și noi) a supraviețuit în imaginarul cititorului român în ciuda maniheismului său radical elementar și a intrigii narrative liniare.

Cuvinte-cheie: Nicolae Filimon, semne ale realismului, epic, moralism radical.

This article is the second part of Academician Eugen Simion's exert on the first signs of realism in our literature such as they appear to be promoted by Nicolae Filimon, the novelist. This part analyzes the epic framework of the novel that the literary critic Eugen Lovinescu deemed to be a "great epic creation". The article considers the typology of the characters in the referred novel (i.e. Ciocoi vechi și noi / The Old and New Fleecers) to have survived in the imagination of the Romanian reader in spite of its radical elementary Manichaeism and of the linear intrigue of the narrative.

Keywords: Nicolae Filimon, signs of realism, epic, radical moralism.

Jean ASKENASY

Le ravage de l'unification, une experience a analyser

Résumé

Dans le contexte actuel de la mondialisation et de l'intégration européenne, les débats animés dans les divers champs des disciplines socio-humaines ne cessent d'insister sur les rapports entre les identités nationales, liées aux histoires et aux mémoires culturelles spécifiques à tel ou tel pays de l'Europe, d'une part, et les discours sur l'ainsi-dite « identité européenne », d'autre part. Dans cette perspective, notre travail se donne pour but d'analyser les problèmes que pose la configuration d'une « conscience européenne » dans le champ culturel (y compris historique et littéraire) contemporain, par-delà la tentation utopique repérable au niveau des discours « fédéralistes » d'hier et d'aujourd'hui.

Cuvinte-cheie: identité européenne, identités nationales, fédéralisme, culture, conscience européenne.

Dans le contexte actuel de la mondialisation et de l'intégration européenne, les débats animés dans les divers champs des disciplines socio-humaines ne cessent d'insister sur les rapports entre les identités

nationales, liées aux histoires et aux mémoires culturelles spécifiques à tel ou tel pays de l'Europe, d'une part, et les discours sur l'ainsi-dite « identité européenne », d'autre part. Dans cette perspective, notre travail se donne pour but d'analyser les problèmes que pose la configuration d'une « conscience européenne » dans le champ culturel (y compris historique et littéraire) contemporain, par-delà la tentation utopique repérable au niveau des discours « fédéralistes » d'hier et d'aujourd'hui.

Mots-clés: *identité européenne, identités nationales, fédéralisme, culture, conscience européenne.*

Gabriela ȘANDRU

Publicistul Călinescu...

Abstract

Expunerea de față este o recenzie a ultimelor două volume din publicistica călinesciană care închid apariția ediției Opere aflate sub egida Academiei Române. Aceste volume conturează profilul lui G. Călinescu, arătând dialogul între cei doi Călinescu, cel de dinainte și cel de după instalarea regimului socialist, metoda sa critică, continuitatea fiind o dominantă a gândirii și a scrisului său. În spatele discursurilor partizane regimului, a compromisului se ascunde coerența unui destin care și-a înțeles epoca și a acceptat rolul de scriitor fidel operei sale, evitând angajamentul total.

Cuvinte-cheie: *G. Călinescu, publicistică, postume, continuitate, cultură română postbelică.*

This exposure is a review of the last two volumes of G. Călinescu's journalistic activity which close the publishing of the Opere [Works] edition, aegis of The Romanian Academy. These volumes depict the profile of G. Călinescu, showing the dialogue between the two parts of Călinescu's identity, the one before the installation of the Socialist regime and the other after it; they also illustrate his critical methods and the fact that continuity is a characteristic of his thinking and of his writing. Behind his political partisan speeches and behind the compromise it is hidden the coherence of a destiny who understood his times and who accepted the role of being a writer loyal firstly to his work, avoiding the total political commitment.

Keywords: *G. Călinescu, journalistic activity, literary remains, continuity, Romanian postwar culture.*

Lucian CHIȘU

Un omagiu, Al. Andriescu - 88

Abstract

Articolul de față se referă la personalitatea universitarului ieșean Al. Andriescu (1926-2014), profesor, scriitor și cercetător, figură marcantă a filologiei din vechea capitala a Moldovei. Pe parcursul unei jumătăți de secol, Al. Andriescu a scris numeroase cărți, studii și articole care se răsfrâng în direcții precum studiului limbii române vechi, al stilisticii și limbii literare, în critica și istoria literară. În fiecare

dintre aceste domenii lucrările sale s-au bucurat de înalte aprecieri, unele concretizate în premii de excelență. Viața și activitatea sa constituie un exemplu demn de urmat.

Cuvinte-cheie: Al. Andriescu, universitate, filologie, lingvistică, critică literară.

The present article refers to the personality of the University Professor in Iassy, Al. Andriescu (1926-2014), who was a teacher, writer and a researcher, a remarkable figure of the Philology in the old capital of Moldavia. During the last half of the century, Al. Andriescu wrote multifarious books, studies and articles covering various directions such as the study of the old Romanian language, of stylistics and literary language in the literary history and critique. His works were highly appreciated no matter the field they addressed, and some of them won him prizes of excellence. His life and activity constitute an example worthy of following.

Keywords: Al. Andriescu, university, philology, linguistics, literary criticism.

Dana LIZAC

Eminescu, din Tiergarten în Curtea Veche (III)

Abstract

După indiciile naratorului, cititorul poate să stabilească traseul ultimei plimbări nocturne a eroilor în Tiergarten și să reconstituie ordinea întâmplărilor din nuvela Remember. Sir Aubrey de Vere, masca lui Eminescu, dispare în Noaptea de Sânziene, moment simbolic al morții artistului care și-a încheiat opera. Crima pare însă să se petreacă mai târziu cu câteva zile, spre sfârșitul lunii iunie. Calendarul evenimentelor din ultimele zile de viață ale lui Aubrey de Vere pare să se suprapună pe calendarul lui iunie 1883 din viața lui Eminescu, când are loc înlăturarea lui din presă și din viața civilă. Motto-ul nuvelei, peisajul lui Ruysdaël și ultimele cuvinte rostite de erou întăresc această supoziție și oferă sugestii asupra împrejurărilor morții morale a poetului, așa cum s-a petrecut ea în viziunea lui Mateiu Caragiale.

Înțelesul „straniei întâmplări” din nuvelă rămâne la început ascuns naratorului, preocupat doar de propria lui salvare și nu se va dezvălui decât peste șapte ani, când Sir Aubrey de Vere va reveni în spirit.

Cuvinte-cheie: Eminescu în iunie 1883, Mateiu Caragiale, Remember, Jacob Isaacksz van Ruysdaël.

The narrator's clues allow the reader to understand the route taken by the two characters during their last nocturnal walk in Tiergarten Park and to restore the time sequence of happenings in Remember. Sir Aubrey de Vere, the mask of Eminescu, disappears during Midsummer Night, at a moment that is symbolic for the death of an artist having completed his oeuvre. The murder, however, seems to take place a few days later, towards the end of the month. The sequence of events during the last days in the life of Sir Aubrey de Vere can be superposed over the events at the end of June 1883 in the life of Mihai Eminescu, when he is annihilated as a journalist and political activist. The motto of the story, Ruysdaël's landscape and the last words uttered by the hero seem to support this assumption and they offer clues about the circumstances of his violent death and about the way it happened in Mateiu Caragiale's view.

The meaning of “the strange incident” in the story remains impenetrable for the narrator, who is solely concerned with his own salvation – and will only be revealed seven years later, when Sir Aubrey de Vere returns in spirit.

Keywords: *Eminescu in June 1883, Mateiu Caragiale, Remember, Jacob Isaacksz van Ruysdaël.*

Mircea COLOȘENCO

ION BARBU – 120 de ani de la naștere (18 martie 1895)

Ion Barbu și Jean-Arthur Rimbaud

Abstract

Acest articol începe prin a prezenta cadrul de influență și penetrare al poeziei lui Arthur Rimbaud în literaturile europene, în special în literatura română. În acest context criticii literari nu au detectat nici un semn de influență a lui Rimbaud asupra operei lui Ion Barbu, în ciuda admirației poetului pentru Rimbaud. Formația științifică a lui Ion Barbu este considerată de autorul articolului a fi asemanatoare cu performanța lui Omar Khayyam.

Cuvinte-cheie: *influența lui Arthur Rimbaud, Ion Barbu, simbolism, suprarealism.*

This article starts with the presentation of the framework held by the influence of Arthur Rimbaud’s poetry and the degree of its penetration into the European literatures, including Romanian literature. In this context the literary critics have detected no signs of Rimbaud’s influence in Ion Barbu’s works despite of the poet’s admiration for Rimbaud. Ion Barbu’s scientific formation is considered by the author of the article to resemble the degree of performance that was found in Omar Khayyam’s works.

Keywords: *Arthur Rimbaud’s influence, Ion Barbu, Symbolism, Surrealism.*

Caius Traian DRAGOMIR

Dreptul – principiu universal și subiect de apartenență

Abstract

Crima supremă, în ordinea umană, este uciderea. Ofensa adusă unei credințe religioase este – și aceasta – necesar a fi exact considerată. Există dreptul la liberă exprimare, există, tot în calitate de drept universal, și cel privind propria imagine și identitate. Credința religioasă este o componentă esențială a propriei identități, ca și rasa, civilizația, sexul. Libertatea exprimării și dreptul la proprie identitate nu trebuie să se ciocnească.

Cuvinte-cheie: liberă exprimare, dreptul la imagine proprie, identitate, crimă, omucidere.

The ultimate, supreme crime in the history of civilization is killing humans. Offending one's faith is, certainly, a very severe injury. There is the right (as an essential human right) regarding the freedom of expression –, but there is also the right to one's own image and identity. The faith is an essential part of one's own identity, same like the race, nation or gender. The two rights – freedom of expression and personal identity and image – should not collide.

Keywords: freedom of expression, right of one's own image, identity, crime, murder.

Paul CERNAT

Tânărul Cioran și ispita franceză. Discursul epistolar îndrăgostit

Abstract

Studiul de față își propune să urmărească, pornind de la scrierile epistolare, eseistice și publicistice din epocă, procesul intim în urma căruia Cioran a ajuns să opteze, în anii '40 ai secolului trecut, pentru cultura și identitatea lingvistică franceză. Inclusiv abandonarea angajamentelor extremiste din tinerețe se lasă explicată prin seducția estetică a Franței, ca formă de civilizare a „barbarului” filogerman și de acomodare – reciproc avantajoasă – între identitatea culturală centrală și cea periferică.

Cuvinte-cheie: decadență, vitalism, seducție, stil, identitate.

Based on the correspondence, essays and publicist writings in the epoch, the present study sets out to track the intimate process that made Cioran prefer the French culture and linguistic identity during the 40's of the last century. The abandonment of the extremist engagements in his youth can also be explained by France's aesthetic seduction as a form of civilizing the filo-German “barbarian” and of accommodating – under a mutual advantage – the central cultural identity with the peripheral one.

Keywords: decadence, vitalism, seduction, style, identity.

Bianca BURȚA-CERNAT

Istorie, politică, subversiune fourieristă

Résumé

Articolul de față identifică principalele mize narrative ale povestirilor istratiene cu haiduci, inventariind polemic o serie de interpretări și de suprainterpretări formulate, de-a lungul vremii, de diferiți exegeți ai lui Panait Istrati.

Cuvinte-cheie: *narațiune identitară, figuri ale revoltei, subversiune, Orient și Occident.*

Cet article cherche à identifier les principales mises narratives des histoires istratiennes dont les héros sont des haidoucs, en inventoriant d'une manière polémique toute une série d'interprétations et de surinterprétations formulées, à travers le temps, par les différents exégètes de Panait Istrati.

Mots-clefs: *narration identitaire, figures de la révolte, subversion, Orient et Occident.*

Mariana DAN

Ioan Flora – 10 ani de postumitate (II)

Abstract

Lucrarea de față, scoate în evidență, într-un context intertextual, straturile semantice ale poeziei autorului, care au fost prea mult timp neglijate. Format în România, dar și în Iugoslavia (Serbia), contemporan cu generația beat, opunându-se metadiscursului oficial despre istorie, poetul Ioan Flora se încadrează într-un nou tip de viziune despre lume și cultură, promovată de pe atunci și care, curând, avea să definească postmodernismul. Legând sensul artei în general și poezia în particular de „re-vederea” individuală a lumii și a culturii, fondându-și poetica pe biografism, inserția în cotidian, scriitura albă, spiritul ludic, polimorfismul limbajului, umorul grotesc, ironie etc., I. Flora cultivă în mod subtil o viziune organicistă a lumii, de cea mai bună filiație românească. Din această perspectivă, „verismul” său, acea latură pe care a insistat critica românească ca fiind definitorie pentru poetica sa, este doar aparent; autorul, de fapt, practică procedeul deconstruirii și reconstruirii lumii, în care „stările de fapt” „veridice” descrise de autor ascund categorii situaționale, nu de natură istorică, ci mitică și arhetipală. Diacronicul și sincronul își dau mâna în trăirea prezenteistă a cotidianului, autorul fiind înclinat să se angajeze, din perspectiva prezentului, în diverse dialoguri culturale și axiologice, adesea paradoxale, lucide, pline de umor cu autorii din toate timpurile. Este un mod de a revizui, ori „re-vedea” relația, ori „gâlceava” omului dintotdeauna cu lumea și preceptele sale, transpusă în literatură. Venind ca reacție la provocările textualismului, ori structuralismului, care neglijau rolul autorului în text, acest gen de poezică a autenticității trăirilor subiective readuce în drepturi problematica autorului ca om. Deși ideea de text „construit” este prezentă în continuare, procedeul poetic al lui I. Flora anulează distanța presupusă

dintre subiect și obiect. Acest fapt presupune că „obiectul”, adică „starea de fapt”, descrisă în poemele lui Flora, nici nu poate exista dacă nu e percepută de subiect, așa cum nici poemul nu poate exista în afara existenței biografice a autorului, ca om. Suntem aici departe de „verism”. Mai mult de atât, în viziunea autorului, nu este posibilă nicio istoriografie impersonală, „oficială”, căci timpul care a trecut nu mai există ca atare, este un timp vid, abstract, iar „starea de fapt” se poate referi doar la trăirea în prezent, la trăirea clipei, veșnic alta. Clipa, din prezentul trăirii, este centrul de referință atât în ceea ce privește actul percepției, cât și al creației. Locul istoriei îl ia memoria (personală și culturală), care a înregistrat, în imagini, faptele ce au „umplut” timpul respectiv, dându-i o formă. Acesta este la I. Flora sensul „memoriei asasine”; ea invadează prezentul și participă nemijlocit la construcția „stărilor de fapt” ale poemelor. Prin uzul memoriei, autorul reinterpretează, dintr-o perspectivă prezenteistă și postmodernă jocul relației: materie-spirit, om-autor, păcat-virtute, sacru-profan etc. Poetul, în postură de scriptor acum, pune în balanță, pe de o parte, condiția materiei supusă legilor entropiei, straturile sale arheologice, iar, pe de altă parte, indestructibilitatea cuvântului, care, chiar învechit, dezvăluie ori reconstruiește realități semnificative ce vor rămâne prezente atâta timp cât sunt susținute de existența cuvântului respectiv. Cuvântul dat, cuvântul scris, cuvintele dintre oameni, cuvântul vechi etc. persistă în prezent cu memoria lui cu tot, pe care o înglobează, opunându-se legilor entropiei la care e supusă materia. Pentru I. Flora poezia nu este atât un „document”, așa cum susține poetul, ci un document despre document, căci în intertextualitate se ascunde tot timpul o semnificație imediată, ori culturală „revăzută” – revizuirea fiind deopotrivă o caracteristică a postmodernismului, dar mai ales a „clocotrismului” sârbesc (mișcare artistică bazată pe performance-uri și diverse texte), în care autorul este unul dintre principalii promotori. Căci viziunea „documentară” oficială, ca și istoria, nu fac decât să camufleze adevărul, în timp ce poetul deconstruiește iluziile comode despre viață din perspectiva memoriei, susținute de cuvânt. Ca poet postmodern, I. Flora aduce o viziune nouă în literatura română, fondată nu numai pe prezenteism, ori posibilitatea comunicării și revizuirii valorilor culturale produse în diversele perioade, ci și prin perceperea „realității” puse între ghilimele, căci aceasta este de natură proteică, nu poate fi fixată definitiv nici în textul literar, dar nici în „textul vieții”; în loc de „realitatea” care este vidă, fiind supusă legilor entropiei în timp, „poveștile adevărate”, spuse de oameni, ori de autorii care sunt și ei în primul rând oameni, au rolul de a salva de horror vacui. I. Flora, ca poet-povestitor și „constructor” în același timp, creează, prin substanța inefabilă a cuvintelor, însăși materia „concretă” a lumii înconjurătoare, îngrămădind-o în poeme, după ce a extras-o din propria memorie, ori din lexicoanele vechi: între real, imaginar, științific și mitic nu există nicio linie de demarcație.

Cuvinte-cheie: Ioan Flora, scriitor român, postmodernism, balcanism, klokostrism / clocotrism, construcție și deconstrucție, stare de fapt, povestitor, realitate proteică, identitate, horror vacui.

The present essay reveals – within an inter-textual setting – the semantic layers of the author’s poetics, which have been too long neglected. Ioan Flora attended higher studies both in Romania and in Yugoslavia (Serbia), he was a contemporary of the Beat generation, an opponent of the official meta-discourse on history; he belongs to his time’s new outlook and culture, which was soon to define post-modernism. Relating the meaning of art in general, and poetry in particular to the need of ‘re-viewing’ (seeing again) the world and the culture from a personal perspective, his poetics is grounded on biography, on reference to actual, immediate circumstances, on the ‘blank writing’, on the playful polymorphism of expression, grotesque humor, irony, etc. However, I. Flora implicitly nurses an organic view of the world, in a genuine Romanian tradition. From this perspective, his ‘verism’, a feature some Romanian critics attributed to him, is only apparent: the author, actually, practices the procedure of

deconstruction and reconstruction, whereby the 'veridical' 'facts' described stand for situational categories of a nature not factual and historical, but mythological and archetypal. Diachrony and synchrony meet within everyday facts, and it is the present time that points to the fact of living, in the sense of being in the world. It is from the perspective of the present that the author initiates cultural and axiological dialogues with authors of all times, often in paradoxical, insightful or humorous ways. This is a way for the poet to re-examine, or 're-view' man's feud with the world, as transposed in literature. As a reaction to the challenges of textualism and structuralism, which tended to ignore the author, this type of poetics, founded on the authenticity of subjective experience, brings back the issue of the author as a human being. Although the idea of 'building' a text is still present, the poetic procedure of I. Flora annihilates the presumed distance between the subject and the object. This means that 'the object', that is, 'the state of fact' presented by the poet, cannot even exist if not perceived by the subject, nor can the poem emerge in the absence of the biographical existence of the author, as a human being. We are here very far from 'verism'. Moreover, in the vision of the author, there is no such thing as an impersonal, 'official' historiography: the time that passed does not exist anymore as such, it is a void, abstract time, and 'the state of fact' can only be considered as related to living in the moment, living one instant after another. It is the instant of living that is the centre of reference for both the act of perception and the artistic creation. The place of history is taken by memory, which has registered the facts that 'filled up' the respective time, in images, giving it a shape. This is the meaning of I. Flora's 'killer memory'; memory invades the present and takes part in building 'the states of fact' of poems. It is from the standpoint of the present, by resorting to memory, in a Postmodern key, that the author reconsiders the patterns of relation matter-spirit, man-author, sin-virtue, sacred-profane, etc. It is now that the poet, acting as a scribe, envisages, on the one hand, the condition of matter, subject to the laws of entropy and adding archeological layers – and, on the other hand, the durability of the word, which, even when old, reveals and re-builds significant realities, as long as they are supported by the existence of the respective word. The given word, the written word, the words circulating among people, the old word, etc. persist in the present as filled up with memory, thus opposing the laws of entropy that govern matter. For I. Flora poetry is not basically a 'document', as he maintains, but it is a document about a document, as it usually covers an immediate or cultural meaning, which is 're-viewed'. With this poet, revision is a feature common to both postmodernism and Serbian 'Klokotrism', an artistic movement based on street performance and various texts, one of whose founders was I. Flora himself. As history, the official 'documentary' view also conceals the truth, while the poet is engaged in the de-construction of the comfortable illusions of life, from the perspective of memory, backed up by words. As a Postmodern poet, I. Flora brings a new vision to the Romanian literature, founded not only on the perception of things from the point of view of the present, or on the reinterpretation of the cultural values produced in different periods of time, but also by the perception of a protean reality, which cannot be pinned down as such definitively. Unlike 'reality', which is void, as subject to change in time, 'the true stories' (told by people, or by authors, who are in the first place just people as well) are stable and are meant to save us from horror vacui. As a poet and story-teller at the same time, I. Flora 'builds up' the concrete matter of the surrounding world, piling it up in his poems through the substance of words, after having extracted it from his memory, or from the lexicons: there is no line of separation between the real, the imaginary, the scientific, and myth.

Keywords: Ioan Flora, Romanian writer, Postmodernism, Balkans, klokotrism / clocotrism, construction and deconstruction, state of fact, story-teller, proteic reality, identity, horror vacui.